

AQUILA SPAS CONSULTING

ASC gör det svåra enkelt!

Andra Chansen

Slutrapport

© 2012 Gunilla Backman, Sanja R. Jurić

Stockholm 2012-12-17

Sammanfattningsvis

Sammanfattningsvis visar projektet hög måluppfyllelse och har också upplevts som mycket bra av de ungdomar som ingått. Även personalen anser att de genom projektet lyckats med att möta målgruppens behov, vilket gör projektet lyckat ur flera aspekter. Projektet visar att man genom samverkan mellan kommunala aktörer har utvecklat en modell för hållbara lösningar för målgruppen i projektet *Andra Chansen* så att de kan etablera sig på arbetsmarknaden via studier och praktik. Goda miljöer för lärande har skapat för individ och organisation. Det finns innovativa inslag som gör projektets måluppfyllelse hög både för i första hand deltagarna och även för organisationen.

Implementeringen och fortsättningen av projektet bör diskuteras vidare i ledningsgrupp och frågan bör även tas upp på politisk nivå. Deltagarna har ökat sin motivation för studier och arbete i varierande grad och därmed även ökat sin anställningsbarhet i enlighet med projektmålen. Det kommunala uppföljningsansvaret för att minska avhoppet från gymnasieskolan har genom projektet *Andra Chansen* uppfyllts till viss del. Genom ett fokus på målgruppens behov och en samverkan kring dess problematik kan det leda till ännu färre avhopp. Modellen bör därför få en självklar plats när det gäller att möta denna målgrupps behov och förutsättningar.

Nedanstående urval av ett citat från elevintervjuerna får spegla avslutningen av projektet *Andra Chansen*:

Jag var deprimerad i två tre år och när jag började här så försvann det väldigt fort och jag har fått bättre betyg.

Jag har fått bättre självkänsla.

Jag behöver bara tid att göra det jag är bra på.

AQUILA SPAS CONSULTING

www.aquilaspas.com

www.larandeutvardering.se

Bakgrund	1
Syfte	3
Metod	3
Resultat.....	4
Aktiviteter och deltagarnas upplevelse av projektet	5
Fokusgrupper med personal	6
Samverkan	11
Innovativ verksamhet	13
Strategiskt påverkansarbete.....	14
Tillgänglighet och jämställdhet	15
Styrkor och utvecklingsområden i projektet	15
Analys.....	17
Åtgärder och utveckling efter projektslut.....	18
Sammanfattande analys.....	19

Bakgrund

Projektet *Andra Chansen* startade 2009-08-01 och har slutdatum den 2011-12-31. Projektet ansökte om en uppgradering och fick förlängd projekttid fram till 2012-12-31. Projektägare är Uppsala kommun – Prod Vård och bildning, divisionen Utbildning & lärande. Projektet är en helkommunal satsning där Uvengymnasiet (IV-programmet) står som projektägare och som enligt ansökan genomför arbetet i samarbete med Jobbcenter, Rosendalsgymnasiet, Bolandgymnasiet, Centrum för vuxnas lärande och Vägledningscenter. *Andra Chansen* är ett genomföranderprojekt inom programområde 2 – ökat arbetskraftsutbud. Antal deltagare i projektet är satt till 28 kvinnor och 42 män och åldern på deltagarna är från 16 år och upp till 24 år. Projektet bedrivs i Östra Mellansverige.

De som deltar i projektet är:

- ✓ Unga som befinner sig i övergången mellan studier och arbetslivet.

Målgruppen är enligt ansökan riktad till personer i åldern 16 – 20 år som befinner sig utanför skolsystemet eller riskerar att hoppa av gymnasieskolan. I projektet ska deltagarna mötas utifrån deras individuella behov och få stöd i sin väg mot arbetslivet. Samverkan beskrivs vara en viktig anledning till problematiken. Genom ökad samverkan anges det att glappet kommer att försvinna och göra att fler ungdomar får möjlighet att fullfölja sina studier. I samverkansarbetet beskrivs att en innovativ del är att *Andra Chansen* ska bygga broar och där de som ingår ska lära av varandra för ett fortsatt samarbete kring åldersgruppen 16 – 20 år.

Arbetsmarknadsenheten i Uppsala kommun genomförde under åren 2009 – 2007 ett arbetsmarknadsinriktat Mål 3 projekt kallat Jobblinjen. Gemensamt i detta projekt var att alla deltagare inte hade avslutat sina gymnasiestudier eller ens påbörjat dessa. Projektet *Andra Chansen* bygger på det som framkom i tidigare projekt. I detta projekt ska metoder och arbetssätt anpassas till medverkande målgrupp. I ansökan står det att vid rekryteringen av deltagare ska samarbete ske med övriga kommunala gymnasieskolor samt med Vägledningscenter.

Mottagare av projektresultatet är den organisation man befinner sig i, beslutsfattare, politiker och tjänstemän samt andra aktörer i landet som arbetar med denna målgrupp. I ansökan står det att *en fungerande modell ska vara möjlig att arbeta utifrån i den ordinarie verksamheten*. Olika spridningsaktiviteter har genomföras för att arbetet i projektet *Andra Chansen* ska spridas på olika nivåer och platser för att skapa bättre hållbarhet och genomslag i projektet.

Syftet och avsikten med projektet *Andra Chansen* är att i samverkan mellan kommunala aktörer utveckla en modell för hållbara lösningar för målgruppen att etablera sig på arbetsmarknaden via studie och/eller praktik.

Målsättning för projektet *Andra Chansen* enligt ansökan är att:

- ... deltagarna efter projektet ska ha ökat sin motivation för studier och arbete och ökat sin anställningsbarhet genom att ha en tydlig planering för studier och arbete
- ... gymnasieskolan ska ta emot fler från det kommunala uppföljningsansvaret för ungdomar mellan 16 – 19 år än man gör idag och ha färre avhopp än man har idag

När det gäller tillgänglighet har projektet genomförts i lokaler och med utrustning som varit anpassade för personer med funktionshinder. De som arbetat i projektet har också haft relevant kompetens för detta arbetsfält. Projektet har arbetat med jämställdhetsfrågor i ett vidare perspektiv än med fokus på ett manligt och kvinnligt perspektiv. Jämställdhetsarbetet har också haft ett socialt perspektiv. En jämn fördelning av könen har eftersträvat i projektet *Andra Chansen*.

Projektet avsåg, enligt ansökan, att uppfylla kriterierna:

- Lärande miljöer
 - Projektet kommer att vara en experimentverkstad för att utveckla miljöer för lärande. Flera professioner kommer att mötas och korsbefruktning kommer att ske över yrkesgränserna. Skolgång i en annorlunda miljö än den traditionella skolmiljön genom individanpassning ska skapa förutsättningar för minskat utanförskap
- Samverkan
 - Projektet är byggt för att stärka samarbetet långsiktigt mellan kommunala aktörer. Dessutom kommer projektet att vara öppet för samarbete och erfarenhetsutbyte lokalt, regionalt och nationellt
- Innovativ verksamhet
 - Projektet bygger vidare på att aktörerna lär av varandra. Individanpassning av studier och praktik sägs öka förutsättningarna för deltagarna att hamna i utanförskap
- Strategiskt påverkansarbete
 - Den nationella referensgruppen har en nationell täckning och möjliggör spridning av projektet. Resultatet kommer att spridas lokalt, regionalt och nationellt och genom detta påverka andra verksamheter med pedagogisk inriktning för att stärka arbetet med målgruppen för att nå måluppfyllelse i projektet.

Arbetet med deltagarna har skett i grupper om max 10 elever. *Andra Chansen* genomfördes i egna lokaler. Projektorganisationen bestod enligt ansökan av:

- Ledningsgrupp
- Styrgrupp
- Samverkansgrupp för rekrytering och uppföljning

- Lokal referensgrupp
- Nationell referensgrupp

Uppföljning och utvärdering har skett kontinuerligt. Externa utvärderare har knutits till *Andra Chansen* – dessa kom in i projektet i maj 2012. Företaget Aquila Spas Consulting (Gunilla Backman och Sanja R. Juric) genomför den externa lärande utvärderingen. Då projektet beviljades en uppgradering och det redan finns en omfattande utvärderingsrapport sedan tidigare, redovisas en kvalitativ undersökning kopplat till mål och syftet med projektet *Andra Chansen*. Konsulterna i Aquila Spas Consulting har genomfört den lärande utvärderingen under 2012 och kopplat till det fortsättningsprojekt som beviljades för 2012.

Andra Chansen handlade om nya former för samverkan för att nå en målgrupp som riskerar att hamna i utanförskap. Projektet byggde vidare på tidigare framgångsrika projekt för unga vuxna. *Andra Chansen* anpassades för att överbrygga övergången mellan skola och arbetsliv, skola och praktik på ett nytt sätt.

Syfte

Syftet med slutrapporten är att studera måluppfyllelsen i projektet *Andra Chansen* kopplat till mål och syfte i projektansökan samt med en analys av de genomförda insatserna presentera ett urval av åtgärder och utvecklingsområden.

Metod

Aquila Spas Consulting arbetar enligt metoden för lärande utvärdering. Den lärande utvärderingen är ett processarbete, som bygger på samverkan mellan utvärderare och projektägare. De aktiviteter som genomförts har fokus på kontinuerlig återkoppling (feedback) mellan extern utvärderare och projektägare. Utvärderaren ska hela tiden tänka på att vara en extern resurs, som kan ge positiv feedback och ge konstruktiv kritik, som hjälper projektet att komma vidare mot uppsatta mål. Denna process kan främja ömsesidigt lärande och skapar en gemensam plattform och kunskapsbild. I en lärande utvärdering ska det ske ett lärande i olika perspektiv, där projektägare och deltagare i projektet lär.

För att det ska ske ett lärande krävs det att hela utvärderingen ses som en lärande aktivitet. Den ska vara en strategi för lärande och kunskapsanvändning i den verksamhet som utvärderas. En nyckel för att lyckas med lärande utvärdering är att det ska ske reflektion under hela processen. Denna återföring i form av reflektion och erfarenhetsutbyte är kittet i den lärande utvärderingen.

En avgörande förutsättning för hållbarhet och överlevnad i ett projekt är att det finns möjlighet för analys och reflektion under hela utvecklingsprocessen, vilket också är ett bärande element i en lärande utvärdering. För att skapa en bild av nuläget och för att göra en framåtsyftande analys har befintligt dokumentation samt nedanstående aktiviteter ingått i projektutvärderingen:

- Regelbundna träffar med projektledning/projektgrupp
- Processmöten med projektledare
- Analys av metodmanual
- Intervjuer/fokusgrupper med personal och deltagare
- Studie av ansökan som föregick projektet
- Medverkan för utvärderare vid möte med styrgruppen (2 okt 2012)
- Studier av lägesrapporter samt annan dokumentation
- Utvärderingsplanen
- Dialog- och spridningskonferens
- Dokumentation från olika möten med projektet t.ex. projektledningsmöten samt dokumentation från styrgruppsmöten
- Studie av den första utvärderingsrapporten

Medverkande

Medverkande i aktiviteterna i projektet *Andra Chansen* har varit:

- Projektägare
- Projektledare
- Styrgrupp
- Chefer från olika delar av den kommunala verksamheten
- Studie- och yrkesvägledare
- Lärare
- Kurator
- Fritidspedagog
- Jobbcoach
- Specialpedagog

Resultat

Resultatet bygger på befintlig dokumentation, minnesanteckningar och samtal, workshops med projektledning, personal och deltagare i projektet. Med bakgrund i ansökans syfte, mål och mätbara kriterier har nedanstående rubriker valts för redovisning av resultatet:

- Aktiviteter och deltagarnas upplevelser i projektet
- Lärande miljöer
- Samverkan
- Innovativ verksamhet
- Strategiskt påverkansarbete
- Tillgänglighet och jämställdhetsarbete
- Styrkor i projektet
- Utvecklingsområden

Under projekttiden har styrgruppen träffats regelbundet. De externa utvärderarna har träffat projektledning regelbundet.

Aktiviteter och deltagarnas upplevelse av projektet

För att få helhetsbild av projektet intervjuades både elever och personal samt projektledning. I samtal med eleverna, vilket skedde i ett antal fokusgrupper var eleverna överens om att deras medverkan i *Andra Chansen* var positiv. Då eleverna har haft så goda erfarenheter och fått mycket stöd från projektanställda och projektledaren, har de i vissa fall inte velat sluta. Projektanställda fick därför tidigt planera och förbereda ungdomarna på att projektet endast bör ses som en språngbräda, en plattform som ska göra det möjligt för de att ta sig vidare till högre utbildning eller arbete.

I ansökan till projektet *Andra Chansen* anges att deltagarna efter projektet ska ha ökat sin motivation för studie och arbete. Genom att ha en tydlig planering för både studier och arbete ska detta också ha lett till ökat anställningsbarhet. I intervjuer och fokusgrupper med elever, framgick att eleverna upplever att deras motivation för studier har ökat.

Varje elev har en individuell plan i projektet *Andra Chansen*. Ett nära stöd finns till hands för att eleven ska få det stöd och den individuella hjälp som behövs för stunden. Tack vare att studie- och yrkesvägledare, lärare, kurator, fritidspedagog, jobbcoach och specialpedagogen har haft regelbundna samtal med varandra kring eleverna och deras särskilda behov, har de kunnat ingripa när eleverna inte kom till skolan eller fick andra svårigheter att klara av skolan. Under samtalen med eleverna var alla överens om vilken positiv inverkan projektet hade i deras liv.

Nedan följer ett urval av citat och är endast ett urval av citat med liknande innebörd Dessa är:

Gemenskap är viktigt och att man blir sedd av lärarna.

Alla känner alla, ingen som hatar en annan för att man är som man är. Alla är olika och det är ok.

Lärarna i projektet lyssnar på oss.

Kan snacka med lärarna när man vill.

Man skulle behöva hundra ANDRA CHANSEN i hela landet.

Bara några stycken i klassen – ingen hög ljudvolym.

Eleverna upplevde att atmosfären var positiv och att lärarna alltid fanns nära, vilket är bra om det uppstår problem och funderingar. Det som var allmänt uppskattat bland eleverna var att det alltid fanns någon som hörde av sig om man inte kom till skolan. Det var ingen press på samma sätt som de upplevt tidigare. Eleverna beskriver att i *Andra Chansen* så *tar man ansvar ändå*. Om det hände att eleven av olika anledningar inte kunde komma till skolan under överenskommen tid kände sig eleven ändå trygg och inte bortglömd. *Här får man 100 % hjälp och stöd*, som en av eleverna uttryckte det.

Alla har en mentor och det är en av lärarna, **fritidspedagogen eller jobbcoachen**. Den som ska sluta i projektet får hjälp av studievägledare och jobbcoach som följer upp arbetet. Det som de anställda i projektet uppskattade var mötesformerna och närheten till varandra. Lärarna, kuratorn och studievägledaren hade regelbundna möten och kunde prata med varandra om eleverna när det än uppstod behov. Detta resulterade i att varje enskild elev kunde få det stöd som han eller hon behövde utan att vänta en längre stund.

På frågan har ni lärt er något nytt, så gav eleverna bl.a. följande svar:

Jag var deprimerad i två tre år och när jag började här så försvann det väldigt fort och jag har fått bättre betyg.

Jag har fått bättre självkänsla.

Jag behöver bara tid att göra det jag är bra på.

På frågan har du blivit annorlunda person sen du började på *Andra Chansen* blev svaret genomgående, *ja*.

Lärarna hade själva ett antal exempel på elever som har gått från att vara icke motiverade och *låga* till att vilja fortsätta läsa vidare. En av solskenshistorierna är om en elev som hatade *matte*, elevens egna ord. Eleven fick godkänd i årskurs nio men förstod inte varför. När eleven kom till projektet valde lärarna att *backa tillbaka till sexans matte* och då blev det fart enligt en projektanställd och eleven klarade av nians matematik. Eleven blev mycket glad över att få möjlighet att verkligen förstå ämnet och inte känna sig misslyckad.

Styrkan med projektet är att det *kan backa bandet* och starta där eleverna befinner sig. Personalen ger eleverna tid att ta det i sin egen takt och verkligen förstå och fördjupa sig i ett ämne.

Fokusgrupper med personal

Personal som har funnits i projektet har varit:

- Projektledare
- Lärare
- Jobbcoach
- Studievägledare
- Kurator
- Fritidspedagog
- Speciallärare
- Skolsköterska

Ungdomarna i projektet har **under uppgraderingsåret** funnits på två skolor. På Linnégymnasiet har det funnits 10 platser. Det har varit ungdomar som har gått på Linnégymnasiet. Där har man arbetat i mindre grupper med elever. På S:t Olof har det funnits som mest 70 platser. Under november 2012 har det varit 55 elever som har varit inskrivna. De ämnen som finns på S:t Olof är svenska, engelska, matematik och i vissa fall andra gymnasiekurser. Man har fått möjlighet till praktik och arbetslivskunskap. Samtal och arbete med personlig utveckling har varit en del av projektets arbetsmetod, likaså att jobba med små grupper med maximalt 8-10 elever.

Arbetsmarkandsenheten har varit i samma hus som *Andra Chansen*, vilket har möjliggjort en regelbunden kommunikation mellan den enheten och projektet. Detta har varit väldigt positivt, då eleverna har kunnat skicka in en arbetsansökan väldigt snabbt till de nya företag som kom in till arbetsmarknadsenheten, samt gå på arbetsintervjuer. Förutom arbete har flera fått praktik och andra har kunnat få ett extra jobb.

*Man slutar aldrig att bli förundrad.
(citat från projektanställd)*

I projektet har elevernas schema varit väldigt flexibel. Detta hade att göra med de förutsättningar och behov som eleverna visade på. Ett exempel hur viktig flexibilitet har varit är en elev som hade varit frånvarande så pass mycket, att projektet var på väg att skriva ut eleven. Efter sommaren hade eleven dock självmant kommit tillbaka och bett om att fortsätta. Denna gång gick det mycket bättre och eleven var redo att ta tag i saker på ett helt annat sätt. Även om schemat var individanpassad, så fungerade detta både enligt samtal med elever och med lärare.

Flexibilitet har även funnits när det gäller de olika ämnena i verksamheten. Vissa elever hade svårt att klara av tre ämnen. En lösning som fungerade jättebra för dessa elever har varit intensiva korta dagar i ett ämne med snabb deadline. Då har de kunnat fokusera på ett ämne i taget och klara av det. För vissa elever fungerade detta mycket bra och de har lyckats få ett betyg i ämnet.

Projektet har köpt in vissa kurser då det har funnit behov, såsom kemi, fysik och en svetskurs. Kursen i svetsning köptes via Lernia. Kursen var på 40 veckor och det gick jättebra enligt projektet. Det var åtta timmar per dag där eleven fick arbeta mycket med vuxna, vilket visades vara väldigt positivt.

Då eleverna har haft mycket skilda behov och förutsättningar, har personalen arbetat mycket med **att** shaping. Detta har inneburit att ta små steg med elever som t.ex. har socialfobi. Alla elever har haft individuella upplägg. Personalen har pratat mycket med den gamla skolan kring hur det har varit på den gamla skolan och vad de skulle vilja göra. I dessa samtal har medarbetare i *Andra Chansen* skapat sig en uppfattning kring elevernas individuella behov. Vissa elever hade ändå velat börja från början i olika ämnen fast de hade inte långt till att få betyg. Eleverna har fått arbeta mycket med "låtsas" anställningsintervjuer utifrån ungdomarnas behov. Eleverna tog dessa på stort allvar och fick arbeta med ansökan och CV.

Från början var det 40 elever i projektet, vilket det också är idag hösten 2012. *Under våren 2012 var vi uppe i 70 elever*, säger personalen. *Runt 40 är optimalt, ska man ha*

mer än 60 inskrivna då räcker inte personalen till. En av framgångsfaktorerna har varit små grupper i projektet och personalen varit noga med att inte utöka grupperna. Dock har de vid något tillfälle försökt att få in fler elever i en grupp för att se om det skulle fungera. Eleverna reagerade mycket starkt och kände sig pressade igen. Detta har gjort personalen ännu mer övertygad att behålla små grupper.

För att få en bättre bild över vilka utmaningar och framgångsfaktorer som finns och har funnits i projektet ställdes ett antal frågor till personalen i projektet.

Det som först kom fram var åsikten om hur fantastisk det var med möjligheten att ha små grupper i projektet, då eleverna tordes fråga mer och ta plats. Enligt en av lärarna har gränsen legat på ca 8 elever per grupp. Om det var fler i gruppen blev de stressade. Dessutom var rummen i de lokaler lärarna hade undervisning i små, så fysiskt var det inte möjligt att ta in fler. Lärarna försökte vid ett flertal tillfällen att få in två grupper men eleverna blev stressade.

Regelbundna möten där personalen kunde träffas prata om elevernas behov var särskilt uppskattade. De informella möten var också viktiga, för det gjorde det möjligt att snabbt få till en lösning och sätta in nödvändiga resurser där behov uppstod. En av lärarna uttryckte det så här: *Det är så lätt i personalgruppen att kunna berätta hur det går. Vi har många möten, fler än på vanlig skola, där det tar dagar att få till ett möte och lösa ett problem och då känns det meningslöst att ens försöka.*

Under fokusgrupperna med lärarna fanns det en viss frustration till att många av eleverna i projektet inte hade fått hjälp och stöd i vanlig skola. *Psykiatrin släpper tyvärr ofta ungdomarna när de inte vet vad som är fel. Vi har många här som psykiatrin har släppt.* Projektresultat och alla guldkorn och goda exempel, som finns i projektet bevisar att det går att hjälpa ungdomarna, menar lärarna.

På frågan vad lärarna trodde att eleverna skulle vilja ge för råd till förändringar projektet kom det fram förslag på förbättringar i projektet. Hitta former för en mer regelbunden uppstart för eleverna ansågs viktigt. Det finns både för- och nackdelar med att ta in eleverna under hela året. Fördelen har varit att eleven har kunnat starta nästan omgående. En av nackdelarna var att eleverna inte kom in i gruppen lika snabbt. Det har inte varit praktiskt möjligt att lösa frågan av flera skäl. Ett av skälen är att eleverna inte bör vänta länge med att börja. Lärarna är dock medvetna om denna problematik och har arbetat med att hitta bästa lösningen för varje elev.

En personal sa att eleverna nog skulle ge rådet att ta bort övningen "Lär känna dig själv och andra elever". Den övningen tyckte de inte om och hade uttryckt önskemål om mer omvärldskunskap och fler besök. *De bör få möjlighet att vidga sin värld. Gå på opera t ex., visa vad som finns ute i världen. Speciellt för deprimerade att inse att man ska börja ta hand om sig själva. Fråga inte alltid vad de vill utan visa vad som finns, för det är inte säkert att de ens vet,* uttryckte en i personalen.

Ett exempel på hur eleverna finner sig tillrätta i projektet är en elev som gick ett år på vanligt gymnasium. Andra året fick eleven jätteont i magen och orkade inte gå till skolan. Eleven blev deprimerad och fick då möjligheten att komma i projektet *Andra Chansen*. Nu håller eleven på att läsa upp betyg i matematik och historia och vill komma in på konsthögskolan. En annan som var deprimerad och kände sig förbisedd av

skolpersonalen och inte ville plugga alls, vill nu efter att ha varit i projektet komma in på socionomutbildningen. *De ska känna att de har någon att vända sig till och det har inte varit en självklarhet, säger en av lärarna.*

Det har funnits en svårighet, enligt projektledaren, att nå alla elever som har hoppat av skolan. Kommunen har dock bra uppfattning om vilka dessa är. Anledningarna till avhopp från projektet varierar allt från att ha flyttat från orten, blivit gravida osv.

Framgångsfaktorer enligt lärare och annan personal har bl.a. varit:

- Behålla små grupper
- Många personalmöten, både formella och informella med tydliga mål och syften
- Att ta sig tid för samtal med enskild elev
- Tidigt försöka få elever att tänka framåt och utanför projektet
- Anpassade lokaler, bra miljö
- Tillgång till kompetent personal
- Hitta sätt att motivera eleverna
- Möjlighet till att åka iväg utomlands i grupp
- Att våga vara flexibel och lyssna in elevernas behov
- Skapa en trygg anknytningsmiljö
- Förmåga att möta eleverna på deras nivå
- Viktigt att skapa en kontakt med eleven
- Att se eleven, bekräfta och arbeta med att undanröja hinder
- Att i små steg förändra det som inte har fungerat hittills
- Socialt byggande
- Delaktighet och känslan för inläring
- Att motivera och inspirera ungdomar att vilja lära sig
- Hög kompetens
- Samtal
- Äkta intresse
- Ge framtidstro inom rimliga gränser
- Sociala aktiviteter
- Skola/arbetsliv
- Vägledning
- Bra praktikplatser
- Personaltäthet

Eleverna blev stressade de gånger man försökte få in fler elever i en grupp. Vid fler elever får läraren inte samma möjlighet att se eleven och stödja denne utifrån dennes egna behov och förutsättningar.

Lärarna har särskilt uppskattat de regelbundna möten som har hållits under projekttid. Det har hjälpt dem att kunna diskutera varje elevs behov och sätta in nödvändiga insatser väldigt snabbt. Detta förutsätter att man har ansvar för ett visst antal elever för att hinna med, då eleverna ofta behöver mer stöd och tid. Det har vidare varit väldigt viktigt vad läraren gör i klassrummet och att hela tiden jobba med att förstärka kunskapsluckorna. Att lägga fokus på vad eleverna är intresserade av i stunden visar sig vara framgångsrikt för att förstärka elevernas lärande. Vara med och anpassa studierna efter deras förmåga, behov, förutsättningar och inte minst intresse visar sig också vara nycklar till ökat lärande hos varje elev. Det har varit viktigt att hitta de inre krafterna och möta eleven där de befinner sig.

Att få möjlighet att ta sig tid för varje enskild elev har visat sig vara väldigt positivt. Lärarna har påpekat att det har varit viktigt att prata med alla elever, i synnerhet de äldre. Eleverna har fått möjlighet att i sin egen takt få berätta vad som har gått fel enligt dem. Enligt eleverna har det varit en styrka i projektet att de verkligen har blivit lyssnade till.

Enligt de anställda var det många elever som försökte stanna längre i projektet. De kände sig trygga i projektet och inte ville gå vidare. *De ska bli redo för arbetsmarknaden. Viktigt att ha med arbetspsykolog och inte skolpsykolog knuten till projektet, som har kunskap om hur de ska komma vidare. En annan i personalen uttryckte det: vi är en liten hållplats och de ska tänka vart de ska. Vi ska rusta eleverna för framtid, studier och jobb.*

Lokalerna har varit en utmaning redan från början i projektet. Personalen har gjort sitt bästa med att använda de resurser som finns för att göra lokalerna tillgängliga för alla elever. Det positiva har varit bland annat skolans läge i Uppsala. Den har legat väldigt centralt. Det har dock saknats rum för bland annat enskilda samtal. Inredningen har inte alltid varit optimal för de pedagogiska behoven.

I och med att eleverna har haft väldigt skilda behov har alla kompetenser behövts i projektet, för att uppnå målen och kunna stödja eleverna inom en rad olika områden.

Det har varit en utmaning att hitta sätt att motivera eleverna och få dem att själva hitta motivationen. Elever som har genomgått långa behandlingar har vant sig att det inte händer saker. Som en av lärarna uttryckte det: *Det är jätteviktigt att lära dem att röra sig per automatik... Handlar även om mycket om motivationen, att lära de att själva hitta motivationen.*

Eleverna har under projekttid haft möjlighet att åka utomlands. Även här fanns det ett flertal mycket positiva erfarenheter som lärarna delade med sig av. Det fanns flera elever som av olika skäl aldrig hade varit utomlands och vissa inte ens hemifrån men som vågade ta sig ut genom projektet. Självkänslan ökade och även insikten om att de kunde

mer än de trodde. Både den sociala- och språkliga förmågan kunde utvecklas. *Det har varit fantastiskt att se hur de utvecklas*, var det flera lärare som anmärkte.

Det har varit väldigt viktigt för personalen att hitta olika sätt att hjälpa eleverna. Vissa hade hoppat av skolan tre gånger. Gemensamt mål har varit att hjälpa dem undanröja dessa problem så att eleverna hittar tron på sig själva igen. Eleverna behöver också återfinna tron på vuxna omkring dem. Det är inte alltid säkert att de har någon att vända sig till. Eleverna ska enligt lärarna inte behöva anpassa sig till lärarnas nivå utan lärarna ska finnas till för dem och deras individuella behov och förutsättningar.

Lärande miljöer

För att höja kompetensen hos eleverna, har de fått gå olika utbildningar för att kompetenshöja sig i samband med att de skulle gå ut på praktik. Exempel på utbildningar är t.ex. praktik på Bygg Max, samt truckförarutbildningen som ledde till anställning på Bauhaus. I samband med praktik på Jede kaffe, plus körlektioner och självstudier i körkortsteori ledde det till anställning på Arlanda. Även föreläsningar har genomförts, t ex "Stå på egna ben", vilket är seminarieserie om livet efter gymnasiet.

En viktig del i *Andra Chansen* har varit olika typer av sociala aktiviteter. Eleverna har varit på olika studiebesök och utifrån samtal med elever, har dessa varit uppskattade och de har även önskat fler besök. Det har dock inte alltid varit lätt att få med alla på olika utflykter och aktiviteter. Det ledde till att de större friluftsdagarna byttes ut mot aktiviteter riktade till mindre grupper med fokus på elevernas intressen.

Ett antal utvecklingsområden som framkom under samtal med elever, har de externa utvärderarna återkopplat till projektet. På så sätt har de kunnat bidra till justering av projektrutiner och arbetssätt. Ett av kriterierna i projektet var att skapa lärande miljöer. Detta har skett på olika sätt i projektet *Andra Chansen*. En trygghet för eleverna har skapats och det har funnit stort engagemang för målgruppen från start till mål. Det har hela tiden funnits ett stort behov av att möta deltagarnas behov på grund av det svårigheter som finns i deltagargruppen. Erfarenhetsutbyte mellan kommun, skola och andra verksamheter har skett, vilket visar på ett lärande.

Lärande miljöer har utvecklats i det praktiska arbetet där eleverna tillsammans med personal arbetat med att skapa ett kontinuerligt lärande, genom de regelbundna gemensamma mötena mellan elever och personal i projektet. Personalen i projektet har haft flera olika typer av möten varje vecka. Alla möten har haft tydligt syfte och mål. Det som de anställda i projektet uppskattade var mötesformerna och närheten till varandra. Lärarna, kuratorn och studievägledaren och övriga anställda i projektet, hade regelbundna möten och kunde prata med varandra om eleverna när än det uppstod ett behov.

Samverkan

Samverkan har skett i stort och smått i projektet. Det visar sig att samverkan är ett viktigt område för dem som arbetar kring ungdomar, som på ett eller annat sätt inte t.ex. klarat den traditionella gymnasieskolan av olika anledningar. De medverkande aktörerna

upplever att samverkan stärkts under projektet, vilket anses vara en bra plattform för framtida samverkan. Detta bekräftas i de intervjuer och fokusgrupper som genomförts i projektet. Samverkan har varit på ett övergripande plan och i ett mindre lokalt perspektiv, där de olika verksamheterna som ansvarar för dessa elever har mötts.

Andra Chansen handlar om nya former för samverkan för att nå en målgrupp, som annars riskerar att hamna i utanförskap. Projektet bygger på erfarenheter från andra framgångsrika projekt för unga vuxna. I projektet *Andra Chansen* framgår att fokus ligger på övergången mellan skola och arbetsliv samt övergången mellan skola och praktik på nytt sätt. Vid intervju i styrgrupp bekräftades att så var fallet.

För att skapa förutsättningar för samverkan, är projektet byggt för att stärka samarbetet långsiktigt mellan kommunala aktörer. Projektet ska även vara öppet för samarbete och erfarenhetsutbyte lokalt, regionalt och nationellt. Det framkommer att samverkan går att förstärka ytterligare trots att projektet upplevts bra hos både personal och hos elever som ingått. Det framkommer i intervjuerna att samarbetet mellan aktörerna behöver fortsätta att utvecklas för att hitta nya former för detta samarbete. Ett bevis för detta är den oro som finns för fortsättningen av projektet. Tankar finns att få till politiska beslut som gör att denna verksamhet blir till en ordinarie verksamhet efter projektets slutdatum.

I flertalet intervjuer visar det sig att projektets mervärde för ungdomarna bör göra att det i förlängningen blir en permanent verksamhet. Det finns ekonomiska vinster för den kommunala verksamheten i och med att eleverna går in i studier, arbete eller praktik. I det stora kommunala perspektivet blir då någon form av strukturerad samverkan att föredra. I och med att det funnits samverkan mellan olika kompetenser i personalens arbete har denna lett till att samverkan ökat förutsättningarna för eleverna att lyckas. Det framkom i intervjuer att det i *Andra Chansen* pågår samverkan mellan olika aktörer.

Styrgruppens sammansättning har gjort att samverkan möjliggjorts mellan aktörer i projektet. I intervju med styrgruppen visar det sig att detta arbete varit bra för att öka måluppfyllelsen och därmed också skapat förutsättningar för att fortsätta denna samverkan efter projektslut. Det finns dock farhågor när det gäller fortsättningen av projektet. De flesta intervjuade säger att den samverkan som skett är en av förutsättningarna för att möta denna elevgrupps behov. Denna samverkan har i flera fall gjort att eleverna klarat av sina studier och gått vidare.

Mötesformerna i projektet har skapat möjligheter för samverkan. Samverkan har skett genom olika typer av möten – elevhälsomöten, elevmöten, arbetslagsmöten, klasskonferens, samt även de informella möten som skett dagligen på grund av att all verksamhet har funnits samlad till egna lokaler. Närheten till personal och elever har möjliggjort att samverkan mellan elever och personal varit enklare att skapa. Projektet har utvecklats och tydliggjorts under hela projektiden, genom den samverkan som skapats. Projektledaren har haft en nyckelroll för att samverkan ska kunna ske. Projektledaren har varit spindeln i nätet för att skapa en bra verksamhet i *Andra Chansen*.

En viktig del i arbetet är den modell som vuxit fram under projektiden. Här beskrivs arbetsuppgifter, roller och rutiner i arbetet med eleverna, vilket anses viktigt för att skapa förutsättningar för att lyckas att få denna elevgrupp att närma sig studier, arbete, praktik.

Arbetet med att utveckla modellen har pågått under hela projektiden och personalen har varit del i den processen. Genom att kontinuerligt utvärdera aktiviteter har projektet kunnat förbättra modellen, som hela tiden har haft elevperspektiv som fokus. Förankring av modellen bör ske på olika plan. Det framkom även att innehållet behöver tydliggöras. Bra samverkan sägs underlätta flöden som skapar förutsättningar för ett lyckat arbete med ungdomarna.

Det visar sig att uppfattningen om projektet *Andra Chansen* är att projektet når fram till syftet när det gäller att utveckla en modell för hållbara lösningar för målgruppen, för att dessa ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden via studier/praktik. I modellen står det att grundbultarna i arbetet med ungdomarna är att:

- Stärka självförtroendet/självbilden för att ungdomarna ska känna tillit till sig själva och den egna förmågan
- Hitta problemen och hitta vägar att lösa dem
- Ansvar där ungdomar ska tränas i att ta eget ansvar
- Trygghet som i detta fall innebär att de ska känna sig trygga med personalen och miljön

Dessa grundbultar som beskrivs i modellen kan genom samverkan underlättas när det gäller att bygga upp trygghet, självförtroende, ansvar och lokalisera den problematik som varje elev har.

Nätverkskapande arbete för kontakt med arbetsgivare har spelat stor roll, likaså samarbetet med arbetsförmedlingen och samarbete med jobbcoach/studieyrkesvägledare. Nätverksbygge har också skett med andra liknande projekt. Samverkan i det lilla perspektivet visar sig i att alla elever har en mentor som följer dem under tiden i *Andra Chansen*. I samverkan ingår också kommunikation mellan deltagare och personal på olika sätt. Det som används är mobiltelefon, sms och att det finns en sluten grupp på facebook.

Innovativ verksamhet

Det finns innovativa inslag i projektet *Andra Chansen*. När det gäller det pedagogiska upplägget för att möta elevernas behov har andra vägar prövats än de traditionella. Eleverna som ingått i projektet har alla haft svårigheter av varierande slag, vilket har ställt stora krav på dem som har mött eleverna. När hinder har uppstått har nya vägar prövats. En styrka har varit uppföljningen av elevernas arbete under projektiden. I och med att den skett kontinuerligt har det snabbare lett till konkreta åtgärder när någon har haft behov av det. Närheten till alla elever har varit en av nycklarna för att eleverna ska lyckas med studier och praktik. Modellen i sig visar på vikten av tydlighet i rutiner och roller.

När det gäller arbetet med eleverna har nya vägar prövats när hinder har uppstått. När det gäller variationen av arbetssätt i projektet har det gagnat elevernas olika sätt att lära och deras förutsättningar, vilket eleverna lyfter fram i intervjuerna. Det traditionella sättet

att arbeta i skolan har ej passat de elever som medverkat i *Andra Chansen*. Gruppstorleken och det pedagogiska förhållningssättet har skapat förutsättningar för fler elever att lyckas. Det eleverna säger i intervjuer är att; ... *de ej skulle ha klarat av en vanlig skolsituation... projektet Andra Chansen möjliggör att jag har lyckats bättre*. Tack vare projektet har ungdomarna fått bättre självbild och ökat självförtroende och de har också sagt att de känt sig trygga i miljön och fått ett bättre stöd.

Det innovativa i *Andra Chansen* har också varit att nya vägar prövats för att få deltagarna vidare i livet, arbete, praktik och studier. I modellen lyfts tron på elevernas kompetens och möjlighet gjort att fler har lyckats. De små grupperna som prövats har enligt eleverna och personalen möjliggjort att eleverna lyckats bättre. En annan sak som personalen lyfter fram som skillnad på traditionell skolverksamhet och *Andra Chansen* är att lokalerna sett annorlunda ut. Närheten till personal när svårigheter har uppstått har varit uppskattat från eleverna, vilket också visar sig i intervjuerna. Under hösten dyker dock farhågan upp att denna verksamhet ska integreras i en ordinarie skola. Enligt personal och elever kommer det att försvåra arbetet.

Ett innovativt inslag har varit noggrann förberedelse mellan personal och elever. I modellen visar det sig genom att det finns rutiner för hur mottagande ska ske. Det finns även beskrivet i modellen hur arbetet med eleverna ska gå till. Mentorn är viktig för eleverna för att synliggöra deras arbete och tid i projektet *Andra Chansen*. Detta har dokumenterats i individuell plan i flera fall. Det har också funnit en tilltro till elevernas förmåga i projektet *Andra Chansen*, vilket har gjort att eleverna har fått bättre självförtroende, bättre motivation mm.

Litenheten och begränsningen av antalet elever och personal gör enligt intervjuerna att deltagarna blir synliga på ett bra sätt och när problem uppstår så behöver det inte gå så lång tid förrän åtgärder sätts in för att hitta en lösning på de problem och svårigheter som uppstår. Syftet med projektet är att i samverkan mellan kommunala aktörer utveckla en modell för hållbara lösningar för målgruppen att etablera sig på arbetsmarknaden via studie och eller praktik. Vid dialogkonferensen visar det sig att det behöver ske ytterligare arbete med att förstärka den viktiga samverkan som genom projektet *Andra Chansen* möjliggjort.

Strategiskt påverkansarbete

Den samverkan som präglat projektet har varit av strategiskt betydelse. De erfarenheter som projektet *Andra Chansen* har gjort under projektiden har varit viktiga för de aktörer som ingått i projektet. Påverkan har skett som varit strategisk viktig. Därmed inte sagt att det inte går att göra mer på det strategiska planet. Det visar sig i intervjuer att det finns mer att göra även fortsättningsvis. En modell har skapats i projektet i syfte att vara ett verktyg för att med olika kompetenser snabba på och skapa förutsättningar för att möta elevens behov. I och med att fler elever klarar av sina studier och kommer vidare i arbete anges att kostnaderna för samhället minskar över tid.

Den struktur och tydlighet som modellen visar kommer att ha betydelse för det fortsatta arbetet med att möta målgruppens behov. Projektet har fått genomslag för deltagarna och för de aktörer som funnits i projektet, enligt alla de intervjuer som genomförts. Detta

anges kunna öka hållbarheten och göra så att de erfarenheter som gjorts även kan används efter projektslut. Ett fortsatt strategisk arbete mellan dem som har uppföljningsansvar bör skapas. Samverkan har förstärkts under projektet och nya vägar prövats. Spridning av projektidéerna har skett t.ex. spridningskonferensen i november 2012, där projektet presenterade ett resultat med förslag på ytterligare utvecklingsområden för framtiden.

Det fanns en uttalad oro bland personalen att de minskade resurserna kommer att göra att ett projekt som *Andra Chansen* inte kommer att fortsätta i sin helhet efter projektslut. Att ta bort delar av det som har identifierats som framgångsfaktorer kan leda till att vidare arbete försvåras och målen inte uppnås. Under september 2012 genomfördes en dialogkonferens med lärare och personal i projektet tillsammans med skolor och personal från andra verksamheter.

En spridningskonferens genomfördes i november 2012 där även den externa utvärderingen presenterades. Ur ett strategiskt påverkansperspektiv är denna aktivitet viktigt för framtida förändringar samt genomslag av projektet.

Tillgänglighet och jämställdhet

Projektet har hela tiden haft som mål att möta elevernas olika behov och förutsättningar. Man har arbetat mycket med att anpassa lokalerna till elevernas behov även om detta inte har varit lätt. Dock finns en oro idag då verksamheten håller på att flyttas till nya lokaler och ska integreras i den ordinarie gymnasieskolan.

Lokalerna har inte varit optimala för undervisningen men personalen har lyckats att utifrån sin egen förmåga och de förutsättningar som har funnits i projektet ändå erbjuda eleverna en trygg studiemiljö. Man har även anpassat den pedagogiska miljön och metoderna för att möta eleverna. I projektet anges att antal projektdeltagare är satt till 28 kvinnor och 42 män, från ålder 16-24 år. Då man skrev ansökan utgick man ifrån den dåvarande situationen i skolan som byggde på befintlig statistik i Uppsala kommun, där manliga elever ansågs ha större behov av stöd i skolan.

Styrkor och utvecklingsområden i projektet

En framgångsfaktor har varit att man har försökt behålla samma personal under projekttiden. *När allt annat har varit föränderligt för eleverna ska de känna sig i alla fall trygga med att vi är kvar*, säger en av lärarna. Utifrån den samlade dokumentation genom intervjuer och fokusgrupper med alla inblandande, så har nedanstående styrkor i projektet identifierats.

Styrkor (kursiv text är de anställdas egna ord) som identifierats är:

- Personaltäthet
- Bemötande - *Vad skiljer vårt bemötande från annat? Inte fokus på verksamhet utan på eleven*

- Tillgänglighet - *Vi finns någonstans alltihopa. Liknande värdegrund och bemötande*
- Flexibilitet i arbetet och undervisningen
- Personalmöten
- Tillgänglighet
 - Personalmässigt
 - Lokaler
 - Snabba beslutsvägar - *Liten enhet, lätt att komma överens om vart man ska vända sig till och hur man ska lösa eventuella problem*
 - Multikompetens
 - Individanpassat
 - Lära elever att ta ansvar - *Hur gör man det? Att eleverna ska tro på framtiden och se sig själva i någon kontext.*

Utvecklingsområden som identifierats är:

- Utveckla metodiskt samarbete mellan skolan och arbetsliv
- Samverkan mellan ex jobbcener, AF, socialtjänsten, psykiatri kan utvecklas ännu mer
- Utveckla "prova på" i arbetslivet
- Fler ämnen
- Inskolningsmöjligheter
 - Arbete/praktik
 - Skola
- Arbeta mer med de som inte vill bli utskrivna. Slussa vidare till andra som har hand om unga vuxna.
- Åldersgräns
- Fler lokaler
- Möjlighet att kunna
 - Jobbskugga
 - Studieskugga
- Utskolningsmöjligheter, finnas med ett tag när eleverna lämnat *Andra Chansen*

Eleverna har varit beroende av att det finns både bredd och djup kompetens. Till exempel så hade projektet tillgång till en psykolog. Från början så fanns det arbetspsykolog i projektet. Denna har varit en oerhörd tillgång till projektet som resten av personalen. Då kommunen har fått dra ner på resurserna har projektet fått hyra in psykolog från annan verksamhet.

Analys

Ur deltagarnas perspektiv har projektet varit mycket viktigt för deras egenutveckling och för att kunna hitta tillbaka till studier, arbete och praktik. Det synliggörs i deltagarnas uppfattning av projektet. Deltagare har genom projektet provat aktiviteter, som de innan de gick in i projektet inte hade tänkt att de skulle klara av.

Arbetet från start till mål för deltagarna har präglats av stort engagemang både hos eleverna och hos personalen. Eftersom deltagarnas erfarenheter har tagits tillvara tillsammans enligt målen med ansökan har det skett en kontinuerlig utveckling i projektet, hos personal och elever. Det finns en lyhördhet inför de åsikter och tankar som deltagarna har. Eleverna har därför upplevt att de varit synliga i projektet.

Den positiva bild som ges av projektet ur ett elevperspektiv stämmer väl överens med de mål som finns i ansökan. Personalen har varit ett viktigt stöd för eleverna. Personalen har lagt ner stor möda på att få till ett lyckat projekt som har målgruppen och deltagarnas problematik i fokus. Detta har möjliggjort utveckling och lärande hos eleverna. Projektet visar att det även är viktigt att ta till sig de tankar som deltagarna har i projektet.

Personaltätheten har bidragit till att eleverna har känt sig sedda och att de fått ny kunskap som ökat deras självförtroende och tillit. Det bemötande som eleverna fått från personalen har gjort att de växt som människor och några av dem har vågat prova på nya saker som de ej kunnat tänka sig innan projektet. I och med mötet med varje individs förutsättningar och behov har projektet i ett pedagogiskt perspektiv och för eleverna präglats av mycket god tillgänglighet. Arbetet kring eleverna i arbetslag tycks också vara en av nycklarna till ett framgångsrikt arbete ur ett elevperspektiv.

En annan faktor som spelar in är att lokalerna har varit tillgängliga och skapat ett bra rum för lärande. Det är att beakta att en flytt till andra lokaler kräver en hel del förberedelser, speciellt om dessa elever bereds plats i en ordinarie gymnasieskola med ett högt elevantal i varje klass. Det tycks att de låga elevantalet i gruppen tillsammans med att olika kompetenser samverkar kring varje elev är faktorer som skapar förutsättningar för ett framgångsrikt arbete med varje elev samt för verksamheten.

Den flexibilitet som funnits i projektet har även skapat ett bra möte med varje individs sätt att lära, vilket skapar en bra plattform när eleverna ska lyckas i studier och arbete på egen hand. Mentorerna har funnits som stöd, vilket fångar upp problematik i ett tidigt skede och åtgärder kan sättas in. I den presenterade modellen som finns i separat bilaga bör förankring ske på politisk nivå för att sedan sippra ner i organisationen och skapa en hållbar verksamhet som permanentas i den tidigare organisationen. Måluppfyllelse och genomströmningen har varit god i projektet.

I och med att projektet har varit väl målbeskrivet och inramat har beslutsvägarna varit korta. Uppföljningen har skett kontinuerligt vilket torde skapa en verksamhet där individerna utvecklas och fångas upp på ett bra sätt. Alla har vetat var man kan vända sig när man skall lösa eventuella problem. De rutiner som skapats i projektet och i den modell som presenterats kan även skapa en mer hållbar organisation. Kompetensen i personalgruppen beskrivs som hög, vilket också kan skapa utveckling när dessa "multikompetenser" möts ur ett individualiserat elevperspektiv.

Projektet skulle vara en verkstad för att utveckla miljöer för lärande, vilket har skett under projektet. I och med att flera olika kompetenser har mötts kring ungdomarnas uttalade behov har det skapats ett lärande hos deltagarna. Miljön i sig har varit lärande både fysiskt och pedagogiskt genom de metoder som använts för att möta ungdomarnas behov. Det är viktigt att ta lärdom av dessa nycklar för framtida arbete med ungdomar som riskerar att hamna i utanförskap.

Samarbetet och samverkan har stärkts och det arbetet behöver fortsätta för att det finns mer kvar att göra. Hur en integration och permanentande av verksamheten *Andra Chansen* ska ske bör behandlas på politisk nivå. Möten kring denna fråga bör fortsätta och erfarenhetsutbyte ske. Ett förslag kan vara att skapa "en organisation i organisationen" för att möta denna målgrupps behov kan skapas. Denna kan ta lärdom av de framgångsfaktorer och utvecklingsområden som blir synliga i projektet *Andra Chansen*. I det arbetet ska fokus på individanpassning av arbete med studier, arbete och praktik vara av högsta prioritet.

Spridning och möten med liknande verksamheter är viktigt att fortsätta med t.ex. den nationella referensgruppen. En annan viktig del är att inte tappa det individfokus som projektet skapat. För att utveckling skall ske bör uppföljning och utvärdering ske för att se om arbetet håller fokus på målen som är uppsatta.

Åtgärder och utveckling efter projektslut

Det finns i projektet ytterligare utvecklingsmöjligheter. Samarbetet mellan skola och arbetsliv kan förstärkas och genomsyra hela organisationen. Samverkan om modellen bör öka för att den ska få genomslag i kommunen. Alla chefer på olika nivåer i kommunen behöver processa arbetet tillsammans. Det är viktigt att ta upp frågan om arbetsmodellen *Andra Chansen* på chefsmöten. Modellen är nu utvecklad och testad under flera år med framgångsrika resultat, sett ur både elev och personalperspektiv.

Det ställer krav på politisk nivå att ställa in siktet på denna grupp av elever som kommunen har uppföljningsansvar för. Det finns organisatoriska aspekter genom att de olika chefsnivåerna måste arbeta vidare med modellen så att den kommer elever till del. Arbetet bör förankras på de olika ledningsnivåer som finns. I första hand bör arbetet efter att det kommit politiska direktiv, där beslut nämnd/styrelse eller liknande instans förankras i hela organisationen. Under våren 2013 bör detta ske så att arbetet kan

utvecklas vidare under vårterminen för att sedan implementeras inför höstterminens start 2013.

Det är viktigt att efter flera framgångsrika projekt hitta en permanent lösning som möter de elever som ryms inom kommunens uppföljningsansvar. Ekonomiska fördelar blir följden av att eleverna hamnar i en sysselsättning eller studier, som leder dem vidare in på arbetsmarknaden och gör att de inte hamnar i ett utanförskap så tidigt i livet. Att samverkan kan öka ytterligare kan bara förstärka ungdomarnas möjligheter. Skola och arbetsliv kan utveckla samverkan ytterligare och det konkreta förslaget att därigenom öka "prova på" aktiviteter i arbetslivet bör leda till att ungdomarna inte hamnar för långt ifrån studier och arbete.

En aspekt som är viktig att beakta är att ett sådant projekt som *Andra Chansen* kan ha en viss inlåsningseffekt. Det beror på den bra verksamhet som skapats som skapar både trygghet och utveckling för ungdomarna så att de inte vill lämna projektet och ta sig ut på egna ben. Detta skulle kunna tilläggas den modell som redan finns idag, för det är viktigt att projektet lyckas slussa ut ungdomar i arbete, praktik eller studier.

Elevernas svårigheter ställer krav på en bra inskolning i studier, praktik och arbete. Det kan vara svårt för en elev att utan stöd ge sig ut på praktik, kanske för att de har någon social fobi eller annat som begränsar deras utveckling. Ett intressant förslag är att även i modellen ha med någon form av utskolningsaktiviteter där ungdomarna följs, även när de lämnat projektet under en tid, för att säkerställa att de klarar sig även fortsättningsvis.

Sammanfattande analys

Sammanfattningsvis visar projektet att man genom samverkan mellan kommunala aktörer har utvecklat en modell för hållbara lösningar för målgruppen i projektet *Andra Chansen* så att de kan etablera sig på arbetsmarknaden via studier och praktik. När det gäller målsättningen för projektet kan sägas att deltagarna har ökat sin motivation för studier och arbete i varierande grad och därmed även ökat sin anställningsbarhet. Målsättningen att gymnasieskolan ska ta emot fler från det kommunala uppföljningsansvaret för att minska avhoppet från gymnasieskolan har skett. Genom ett fokus på målgruppens behov och en samverkan kring dess problematik kan det leda till ännu färre avhopp. Modellen bör därför få en självklar plats när det gäller att möta denna målgrupps behov och förutsättningar.

Projektet visar hög måluppfyllelse och har också upplevts som mycket bra av de ungdomar som ingått. Även personalen anser att de genom projektet lyckats med att möta målgruppens behov, vilket gör projektet lyckat ur flera aspekter.

AQUILA SPAS CONSULTING

www.aquilaspas.com

www.larandeutvardering.se

Nedanstående urval av ett citat från elevintervjuerna får spegla resultatet av projektet *Andra Chansen*:

Jag var deprimerad i två tre år och när jag började här så försvann det väldigt fort och jag har fått bättre betyg.

Jag har fått bättre självkänsla.

Jag behöver bara tid att göra det jag är bra på.